

Наталія НАУМЕНКО,

orcid.org/0000-0002-7340-8985

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національного університету харчових технологій
(Київ, Україна) lyutik.0101@gmail.com*

ФОРМОЗМІСТОВІ КОНЦЕПТИ ПІСЕННИХ ТЕКСТІВ АЛЬБОМУ СТІНГА “57TH & 9TH”

У статті проаналізовано жанрово-стильові особливості віршів із альбому Стінга “57th & 9th” 2016 року випуску, що в сукупності дало змогу окреслити формозмістові риси нового зібрання з метою його ширшої репрезентації українському реципієнтові. Співвідношення родових та жанрових елементів у пісні, незалежно від взаємодії в ній стильових домінант, дало підстави визначити її як особливий естетичний простір, на якому відбуваються шукання в галузі поетичної форми і змісту, по-новому трактується традиційна образність.

Усі ці вектори простежуються у взятому для дослідження альбомі Стінга. Показано, що у творенні образно-символічної концептосфери подорожі значну роль відіграють архетипні мотиви та їхні інтерпретації крізь призму поетичного світобачення та світовідчуття Стінга – уродженця приморського Ньюкасла. Узагальнено особливості взаємодії в текстах, які належать до “57th & 9th”, поетичної лексики та стилістики, їхню роль у становленні пісенної образності; утверджено кожну пісню як окремий сюжетний твір і водночас складник великого естетичного цілого, який синтезує ліричні, ліро-епічні, епічні, драматичні, публіцистичні жанрові елементи і тим самим зумовлює несподівані повороти у генериці альбому.

Інтерпретуванням пісенного тексту з точки зору жанру, співвіднесенням його версифікаційних особливостей з розвитком поетичної думки митця з'ясовано, що основними виявами унікальності поезії Стінга, явленими в альбомі “57th & 9th”, є переосмислення класичних архітворів і власних ранніх пісень, зокрема на теми подорожей, у контексті синтезу лірики з музикою та творення на цьому ґрунті нових жанрово-стильових модифікацій, принципів просодії та художнього мовлення, інтертекстуальних та інтермедіальних парадигм. Співіснування кількох мовностильових реєстрів – інтимно-ліричного, наукового та філософсько-рефлексивного – дало змогу говорити про створення нового типу ліричного оповідача у пісенному тексті.

Ключові слова: *пісня, поезія, творчість Стінга, жанр, образ, стиль, композиція.*

Nataliia NAUMENKO,

orcid.org/0000-0002-7340-8985

*Doctor of Philology, Professor,
Professor of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes
of National University of Food Technologies
(Kyiv, Ukraine) lyutik.0101@gmail.com*

FORMAL AND CONTENT CONCEITS OF SONG LYRICS IN STING'S ALBUM “57TH & 9TH”

The article is based on the lyrics from Sting's “57th & 9th” (2016). It represents the analysis of the generic and stylistic features in the separate texts to outline the formal and content features of the new collection so as to present it to Ukrainian recipients. The correlation between generic elements in the song, regardless its stylistic dominants, topics and problems, allowed the author of the article to define it as the special esthetic space for searches in the field of poetic shape and sense, and for the new interpretations of traditional imagery.

All of these vectors were surveyed in Sting's album. There was shown that the archetypal motifs and their interpretations within the poetic worldview of Sting, the citizen of Newcastle upon Tyne, play the significant part in the creation of the image-symbolic conceptual sphere of a journey. The author of the article generalized about the specific interactions between poetic lexica and stylistics, and their role in affirmation of unique song imagery; confirmed each of the lyrics analyzed as both the separate narrative work and the component of the greater esthetic integrity, which synthesizes lyric, epic, dramatic, and publicist genre elements to show the unpredictable turns in generics of the album.

Due to interpretations of the lyrics from the viewpoint of genre and correlations of their prosodic features with the movement of the poet's thought, the author of this article comes to the conclusion that the main displays of Sting's uniqueness shown in “57th & 9th” are the creative remakes of classical artifacts and Sting's own early songs (particularly of 'travel' plots) within the synthesis of words and music, and establishing the new generic and stylistic modifications, prin-

principles of prosody and poetic speech, intertextual and intermedial paradigms. The correlation between several stylistic registers (intimate-lyrical, scientific, and philosophical-reflexive) allowed talking about the new type of a speaker in the song text.

Key words: *song, poetry, works by Sting, genre, image, style, composition.*

Постановка проблеми. Зовнішня побудова ліричних творів дає можливість глибше відчувати той розмах емоцій, настроїв, роздумів, який несе рядок, період, строфа. Відповідні віршові повтори сприяють акцентуванню ідей, що впливають з твору. У цьому зв'язку викликає інтерес архітектоніка та змістова наповненість сучасної пісні. Актуальність цієї роботи зумовлена тим, що пісенна творчість Стінга, широко знана в Україні, досі не була предметом комплексного філологічного дослідження, зокрема порівняльного.

Аналіз досліджень. За останні 15 років проблему індивідуального стилю літературної творчості англійських поетів-піснярів ґрунтовно висвітлено в роботах В. Діброви «Пісні «Бітлз», Ганни Коломієць «Рок-поезія: міф, ритуал й американська традиція у творчості Джима Моррісона» (2004), К. Савицького «Лінгвостилістичні аспекти прозаїзації англійських пісенних текстів» (2004), а також – у загальних рисах – Наталії Новохатської «Динаміка розмовних конструкцій в англійських та українських художніх текстах XVIII – початку XX століть» (2009), Оксани Москвичової «Еволюція метаморфози в англійському поетичному мисленні» (2015).

Практично єдине натепер монографічне дослідження музичного та віршового стилів Стінга належить англійському науковцеві Кристоферу Гейблу (2009), який скрупульозно розглядає доробок співака у діахронії, від альбому до альбому, завершуючи сольним “Sacred Love” (2003). Тому випущений 2016 року альбом “57th & 9th” уперше потрапляє в поле зору філолога. Важливі для нашого дослідження дані містяться також у низці статей, опублікованих на офіційному вебсайті артиста – www.sting.com (так звані «бекграундери»).

Мета статті – установити основні формальні (жанрові, композиційні, мовностильові) та змістові (ідейно-тематичні, проблематичні) концепти пісень альбому Стінга “57th & 9th” задля ширшої його репрезентації українським слухачам і літературознавцям.

Виклад основного матеріалу. Після мюзиклу «Останній корабель» (2013) у 2016 році Стінг випускає новий, доволі несподіваний за саундом та тематикою альбом – “57th & 9th”. Зібрання з десяти пісень могло би стати подарунком шанувальникам “The Police”, спраглим за інто-

націями фанку та рок-н-ролу в музиці співака. Свою роботу над альбомом Стінг описував так: «Зібрав я своїх музикантів у студії – в тому місці Нью-Йорка, котре називають «Пекельною кухнею», – та й кажу: «І гадки не маю, що ми зараз робимо. Пограймо, хлопці, у музичний пінг-понг». Треба було приймати рішення ретельно і водночас блискавично, щоб і надалі їх триматися. Але саме це надало нашому альбомові такого звучання, якого він не зміг би набутти у повільному обмірковуванні кожної пісні». А зважаючи на те, що Стінг – ще й досвідчений шахіст, тут доцільно навести порівняння із бліц-партією, за якої часу на обдумування ходу майже немає, зате рішення іноді приймається вдаль.

За допомогою заголовка будь-якої пісні або альбому створюється «горизонт очікування», який виражає рівень компетентності і автора, і читача у розумінні твору (Jauß, 1991: 667; Rothe, 1986: 27). Перетин горизонтів дає змогу тлумачити мистецький феномен щоразу по-новому. Назва “57th & 9th”, по суті, є адресою: номери вулиць у Нью-Йорку (57-ма стріт та 9-та авеню), на перетині яких стоїть студія звукозапису. Цифра «9» виступає в цьому разі символічною й тому, що це – дев'ятий сольний альбом співака. Як говорить сам Стінг, «піші прогулянки й водночас обдумування нових історій – це те, що невід'ємно пов'язано з моєю душею. Я вчився мандрувати крізь світ, співаючи пісень – тих самих пісень, які виникали у ритмах прогулянки та мрії. От уже й червоний сигнал світлофора змінився білим на розі 57-ї стріт та 9-ї авеню, і я йду у південному напрямку – на роботу».

У текстах альбому помітний відхід від характерного для попереднього альбому образу корабля, – у цьому разі його замінює автомобіль у піснях “Petrol Head” («Нафтова голова»), “Heading South on the Great North Road” («Уперед на Південь – по Великій Північній Дорозі»). Однак, як і в попередніх зібраннях, лейтмотивом залишається подорож. І тому знаковою виступає назва “57th & 9th” – адреса студії звукозапису, перетин 57-ї стріт та 9-ї авеню Нью-Йорка, а ще – символ роздоріжжя.

Відкриває альбом зимова фантазія “I Can't Stop Thinking about You” («Не можу не думати про тебе»). Стінг визначає її як історію про письменника, що сидить над чистим аркушем

паперу, «білим як снігове поле», і в цій постаті неважко вгадати самого автора. Для будь-якого письменника проблема – як прикликати Музу, про що та як писати, де віднайти натхнення, – говорить він. І тут же щиро зізнається: музика пишеться йому набагато плавніше, ніж вірші, бо вірші – невідомо, з якого містичного джерела вони виникають... Головне – терпіння та дисципліна (Backgrounder, 2016).

Кількість визначень поняття натхнення практично співвідноситься з кількістю митців. М. Римський-Корсаков розрізняв натхнення «гостре» та «хронічне», підсвідомо порівнюючи його з хворобливим, специфічним для організму станом. П. Чайковський, навпаки, сприймав натхнення як нормальний символічний синонім кругообігу, яким є ціле життя: адже воно «народжується тільки з праці і в ім'я праці». Французький живописець Г. Курбе на запитання, про що він думає, коли пише, відповів: «Я не думаю, я хвилююся». Оригінальний рецепт натхнення пропонує сам Стінг: «*Виходжу в морозний зимовий день на терасу, беручи з собою папір, ручку та музику – і ані кроку в квартиру, доки не напишу слова. Промерз аж до кісток; от про це – й перша пісня*» (Backgrounder, 2016).

Композиція “I Can't Stop Thinking about You” і за музикою, і за текстом дуже подібна до написаних іще 1996 року «Гончаків зими» (альбом “Mercury Falling”), хіба що тут у ролі «мисливця» виступає серце ліричного героя:

This heart's a lonely hunter, / These hands are frozen fists.

I can't stop thinking about you, / I don't care if you exist... (Sting, 2016).

Окрім зазначеного порівняння, пісня по суті не містить жодних інших образів, але саме тому вона й стає цілісним образом усього альбому – символічної сув'язі невтолимого суму за тими, кого нема, та щирої любові до тих, хто підтримував і досі підтримує співака на всьому творчому шляху.

Тому за «холодними» тонами “I Can't Stop Thinking...” слідує некролог музикантові – одному з колег Стінга по сцені: «П'ятдесят тисяч голосів підспівували йому» (друга пісня «50 000»). У спогадах про те, як колись разом вони збирали стадіони, Стінг висловлює думку, котру можна поцінувати як афоризм, – “Rock Stars don't ever die, they only fade away”. Не вмирають, але в'януть, аби коли-небудь знову розцвісти (Науменко, 2019: 73). Отже, й у **третьій** пісні “Down, Down, Down” теж мовиться про втрату, але цього разу не вічну – з надією на те, що рідна серцю людина коли-небудь повернеться:

Here comes the sound I've been expecting all these years,

Here comes the sound of everything I've ever feared,
Here comes the sound, the floors below me disappear;

Here comes the sound, I force my fingers in my ears (Sting, 2016).

І ця надія втілюється в **четвертій** пісні “One Fine Day” («Одного чудового дня») через каскади фразеологізмів у дусі «Аліси в Дивосвіті» Л. Керролла:

Today it's raining dogs and cats, / Rabbits jump out of the hats,

And now what's got us all agog, / Tomorrow it's a plague of frogs.

We must do something or die,

When snakes can talk and pigs will fly (Sting, 2016).

Іншими словами, «наше дитяче єство говорить, що ми ніколи не помremo» (Backgrounder, 2016).

П'ята пісня “Pretty Young Soldier” («Молоденький солдат») – казкова історія про дівчину, котра, коли її наречений пішов на війну, одяглася у чоловічий однострій і рушила за ним, – відголосок легенди про Жанну д'Арк.

Шоста композиція “Petrol Head” («Бензинова голова») – свого роду продовження пісні 2003 року «Украдене авто», де мандрівка на автомобілі порівнюється з сорокарічним блуканням Мойсея та юдеїв по пустелі. Оскільки пісня як синтетичний жанроутвір позначена глибинним внутрішнім переживанням, то її наратор, зокрема у текстах “57th & 9th”, здебільшого постає в подобі «я»-оповідача. Але якщо пісня (на додачу) є відповіддю на виклики часу, показом злободенних тем і подій, то й оповідач у ній може бути як першої, так і третьої особи. Проте, зважаючи на «об'єктивний корелят» Т. С. Еліота, не кожен «я»-оповідач тотожний авторові твору, хоча і є виразником його ідей. Тому вияви образу наратора будуть, залежно від змісту вірша, розмаїтими. «Я»-оповідач найчастотніший для лірики Стінга, а подеколи наскрізний у цілому альбомі. Звертаннями ліричного героя до співрозмовника/реципієнта (подеколи риторичними) прикметне і аналізоване зібрання:

Lay down, and rest your head, / Stretch your body across my bed...

Bring me my Bow of burning gold; / Bring me my Arrows of desire;

Bring me my Spear: O clouds unfold!

Bring me my Chariot of Fire! (Sting, 2016).

Схожа за музичним вирішенням із піснями різдвяного альбому Стінга “If on a Winter's Night” (2009), **сьома** пісня “Heading South on the Great North Road” репрезентує незвичайну просодичну

структуру, змістовим концентром якої є суположення образів *свобода/неволя*, вивершене в черговому афоризмі – “a gift is a yoke to a traveling man” («талант – ярмо для мандрівця»), увиразненому алюзією до «Чотирьох квартетів» Т. С. Еліота: “we’ll tell our tales / to all of those who’ll listen, / **The might have beens...**” (Sting, 2016).

У **восьмій** пісні “If You Can’t Love Me” змістовим чинником виступає несподівана неточна й водночас віртуозна рима. Це співзвуччя *through – truth*, котре транскрибується як /θru: – tru:θ/:

Please sit down, and talk to me. / We’ll see if we can talk this through.

I’ve tried so hard to understand it,

Just tell me something that’s close to the truth...

Первинне значення прислівника *through* – «через», «крізь», і в такій іпостасі він бере участь у komponуванні ряду фразових дієслів англійської мови (*to be through, to get through* тощо) зі спільним знаменником «пройти через...», як правило, важкі випробування. А в цьому разі для ліричного героя пісні це випробування правдою, точніше, її відсутністю у словах співрозмовниці, чия брехня змушує його відчувати просто-таки фізичні муки (Науменко, 2019: 129):

I’ve listened ‘til my head would spin, / I don’t want half of anything...

Звідси й асонанс *love – leave*, органічний в англійських піснях про любов:

If you can’t love me this way, / Then you must leave me (Sting, 2016).

Жанр колискової в “57th & 9th” представляє **дев’ята** пісня “Inshallah” («На все воля Твоя, Аллах!»). За висловом Стінга, “Inshallah” – красиве арабське слово, яке означає стан резигнації – «на все воля Божа», – але, з іншого боку, цим словом знаменується надія, піднесення духу. Не знаю, чи є політичне вирішення проблеми, але якщо є спосіб її вирішити – він неодмінно закорінений у співчуття. Співчуття до жертв нинішньої війни у Сирії наприклад, або до жертв бідності в Африці, а в майбутньому – вірогідно, й до жертв глобального потепління» (Backgrounder, 2016)

Тут поет удається до прийому створення жіночої маски. Це мати з дитиною – одна з численних сирійських біженців, котрі, з величезним ризиком для життя перепливаючи на човнах Середземне море, потрапили у бурю:

As the wind blows, growing colder, / Against the sad boats, as we flee,

Anxious eyes, search in darkness, / With the rising of the sea... (Sting, 2016).

Завершує альбом камерна елегія “The Empty Chair” («Порожній стілець»). Символізм затишного інтер’єру в ній відтінено спогадами ліричного героя про його поневіряння, блукання та негаразди, і як вибачення за «постійні запізнення до столу» звучить остання фраза:

...keep my place and the empty chair, / And somehow I’ll be there (Sting, 2016).

Із зазначеним альбомом кияни мали нагоду ознайомитися під час третього концерту Стінга в Україні 6 жовтня 2017 року (програма “57th & 9th Tour”). Сам новий диск було представлено лише двома заголовними композиціями: “I Can’t Stop Thinking of You” та «50 000». Решту концертної програми склали шедеври ранніх років: “Englishman in New York”, “Mad About You”, “If I Ever Lose My Faith in You”, “Shape of My Heart”, “Desert Rose”, “Fragile», а з доробку “The Police” – “Every Little Thing She Does Is Magic”, “Every Breath You Take”, “Message in a Bottle”, “Walking on the Moon” та інші.

Висновки. Провідна змістова тенденція лірики Стінга – показ взаємодії внутрішнього та зовнішнього світу людини через осмислення історичного контексту, що зумовило промовисту філософічність його доробку. Тема ліричної оповіді в окремо взятій пісні є самодостатньою й водночас отримує продовження в наступній. Провідні теми у творчості співака – осягнення людиною свого місця у довкіллі, її відповідальність за себе та за інших, родинні стосунки, релігійність як форма поновлення та підтримання зв’язку зі світом, повернення до джерел.

У десяти піснях нового сольного альбому “57th & 9th” співіснують декілька мовностильових реєстрів: **інтимно-ліричний** (“I Can’t Stop Thinking about You”, “Inshallah”); **науковий** (вживання майже в кожному тексті спеціальних термінів: історичних, юридичних і соціологічних, морських і релігієзнавчих, культурологічних і технічних); **філософсько-рефлексивний** (незалежно від музичного аранжування та темпоритму, найяскравіше виражений у піснях “Inshallah”, “The Empty Chair”).

Слідом за Т. С. Еліотом, котрого високо цінував, Стінг сприймає віршування як гру розуму, калейдоскоп вражень і почуттів, але й він сам витворив такий стиль, у котрому матеріалізується не лише головний концепт його світогляду – занепокоєння внаслідок зміщення духовних орієнтирів світу на тлі зміни тисячоліть, а й способи віднайдення первозданої гармонії. Робить він це передусім через синтез поетичної мови та музики, виступаючи їх творцем і перетворювачем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Науменко Н. В. Образи його серця... Формозмістові домінанти пісенної лірики Стінга : монографія. Київ : Видавництво «Сталь», 2019. 256 с.
2. Jauß H. R. Ästhetischer Erfahrung und literarische Hermeneutik. Suhrkamp Verlag Frankfurt am Mein, 1991. 799 s.
3. Rothe A. Der literarische Titel: Funktionen, Formen, Geschichte. Frankfurt am Mein, 1986. 479 s.
4. Backgrounder to 57th & 9th. URL: www.sting.com/discography/album/405/Albums (дата звернення: 22.12.2017 р.).
5. Sting (Sumner, G.M.). Lyrics. URL: www.sting.com/discography.albums (дата звернення: 04.04.2017 р.).

REFERENCES

1. Naumenko, N. V. (2019). Obrazy yoho sertsya... Formozmistovi dominanty pisennoyi liryky Sting: monografiya. Kyiv: Vydavnytstvo "Stal". 256 s. [in Ukrainian].
2. Jauß, H. R. (1991). Ästhetischer Erfahrung und literarische Hermeneutik. Suhrkamp Verlag Frankfurt am Mein. 799 s. [in German].
3. Rothe, A. (1986). Der literarische Titel: Funktionen, Formen, Geschichte. Frankfurt am Mein. 479 s. [in German].
4. Backgrounder to 57th & 9th. Retrieved from: www.sting.com/discography/album/405/Albums (Last accessed: 22.12.2017 p.).
5. Sting (Sumner, G.M.). Lyrics. Retrieved from: www.sting.com/discography.albums (Last accessed: 04.04.2017 p.). [in English].